

Høringsuttalelse fra Voksenopplæringsforbundet

til NOU 2009:18 Rett til Læring.

Vofo har vært spesielt interessert i å lese beskrivelse av feltet voksenopplæring i Kapittel 7, og vil kommentere noen vurderinger og tiltak i andre kapitler.

Vofo applauderer utvalgets mål og verdier slik de er beskrevet i utredningens innledning. Vi vil likevel peke på at voksen med særskilte behov har behov for en positiv diskriminering i form av oppsøkende virksomhet, bedre samarbeid mellom etater og tjenester og tilpasning av opplæringen, som vi ikke finner omtalt i tiltakene. For å ta del i et læringsfellesskap må særskilte tiltak for noen grupper og enkeltpersoner på plass.

Vofo merker seg at utvalget selv har begrenset sin behandling av problemstillinger knyttet til de 350.000 - 500.000 voksne i Norge som har store funksjonelle problemer i forhold til grunnleggende ferdigheter. Vofo vil her framheve sammenfallet mellom funksjonshemmede, uføretrygdete og personer med lese- og skrivevansker som blant annet Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon har påvist. Elever med funksjonshemminger eller kroniske sykdommer ender oftere enn andre elever med et mangelfullt læringsutbytte etter gjennomført grunnskoleutdanning. I tillegg tror vi at voksne som har fått mangelfull opplæring i grunnleggende ferdigheter trenger ekstra motivasjon og tilrettelegging for å oppsøke, innlede og gjennomføre opplæring og kompetanseheving. Vi stiller derfor spørsmål ved denne avgrensingen, og etterlyser et grundigere arbeid rundt hvordan kommuner og fylkeskommuner skal oppfylle sine plikter, slik at denne gruppen får den opplæringen de etter loven har krav på. Vi etterlyser også klarere mål for hvordan kommunene og fylkeskommunene skal bygge opp egen kompetanse og benytte seg av andre kompetente miljøer for å nå mål om gode grunnleggende ferdigheter for alle. Vi minner om Tron-utvalgets konklusjoner om voksenopplæringens og studieforbundenes viktige rolle i dette arbeidet, og etterlyser tiltak for å styrke dette arbeidet.

Vofo merker seg at utvalget likevel vil omtale grunnskoleopplæring for voksne og videregående opplæring for voksne og høyere utdanning. Videre ønsker utvalget å se på hva som kan gjøres for å sikre bedre læring for voksne med særskilte behov. Og: 'Utvalget vil ikke behandle spørsmål og problemstillinger om voksne med minoritetsspråklig bakgrunn da det er nedsatt et eget utvalg (Østbergutvalget) som skal behandle spørsmål knyttet til opplæringssituasjonen til minoritetsspråklige.'

Vofo vil påpeke at disse problemstillingene hører nøye sammen, og ikke kan behandles hver for seg. Felles for voksne med utdanningsbehov er at de ikke lenger er i et skolesystem, og derfor må oppsøkes av eller selv må oppsøke slik utdanning. For voksne som mangler god

grunnopplæring og voksne med særskilte behov danner dagens fragmenterte system, med avventende holdning (som utvalget påpeker) hos lokale myndigheter, en ekstra barriere for å oppnå lovfestede rettigheter. Vofo savner refleksjoner over dette, samt forslag til en helhetlig tilnærming på området. Vi vil derfor støtte forslaget i Kapittel 17 om at Kommunene, fylkeskommunene og NAV skal inngå et forpliktende samarbeid for å sikre at ungdom er i arbeid eller utdanning. Vi ber om at et liknende samarbeid inngås også for voksne, slik at de samme instanser har plikt til å vurdere fornyet grunnopplæring eller annen utdanning for alle brukere både av NAV og helsetjenestene. Vi mener spesielt PP-tjenesten kan ha et bedre fokus på samarbeidskompetanse og kunnskap om ulike tilbud for å legge til rette for opplæring ut fra den enkeltes behov. Dette gjelder også i de tilfeller PP-tjenesten skal samarbeide med andre kompetansemiljøer fordi de selv ikke har spesialpedagogisk kunnskap på spesielle områder.

Utvalget henviser i kapittel 7.2 til ny lov om voksenopplæring. Vofo vil i den forbindelse også vise til forskrifter under utarbeiding til denne loven. Vi ber om at man er spesielt oppmerksom på behovet for fleksibilitet og varierte læringsopplegg for voksne. Vi vil også støtte utvalgets konklusjon og departementets vurdering i St.meld.44 (2008-2009) Utdanningslinja, om at det er lite hensiktsmessig å overføre alt ansvar for voksenopplæring til fylkeskommunene, av hensyn til det helhetlige hensynet til både minoritetsspråklige og til funksjonshemmede med opplæringsbehov. Her veier hensynet til et helhetlig tilbud fra kommunens ulike tjenester tungt.

Vofo støtter vurderingene i kapittel 7.3 om kommunal og fylkeskommunal unnfallenhet når det gjelder å nå fram til voksne med rett til opplæring. Vi vil også peke på de mulighetene for samarbeid som ligger i frivillige organisasjoner. De fleste voksne i Norge er tilsluttet en frivillig organisasjon, og her finnes potensiale for å nå fram med tilpassede opplæringstilbud for mange ulike grupper. Det samme gjelder partnere i arbeidslivet, som i mange tilfeller viser til flotte resultater etter innsats for å bedre lese- og skriveferdigheter for sårbare ansatte.

Vofo vil generelt støtte utvalgets innsatsområder i kapittel 17 og 18: Helhet krever tverrfaglig og tverretattlig samarbeid og Kompetanse på alle nivåer. Voksenopplæring er – som utvalget sier – svært komplisert, og mange aktører er inne i feltet, både når det gjelder rettigheter, tilbud og gjennomføring av opplæringen. På denne bakgrunnen kunne vi ønsket et grundigere fokus på organisering og sammenheng, slik at effektive tiltak kunne styrke voksenopplæringsfeltet. Dilemmaer i forhold til offentlig ansvar, private aktører, finansiering og – ikke minst – hvordan nå fram til de store grupper voksne som i dag har rett til opplæring, ville vært velkommen.

Oslo 26.november 2009

Sturla Bjerkaker
Generalsekretær